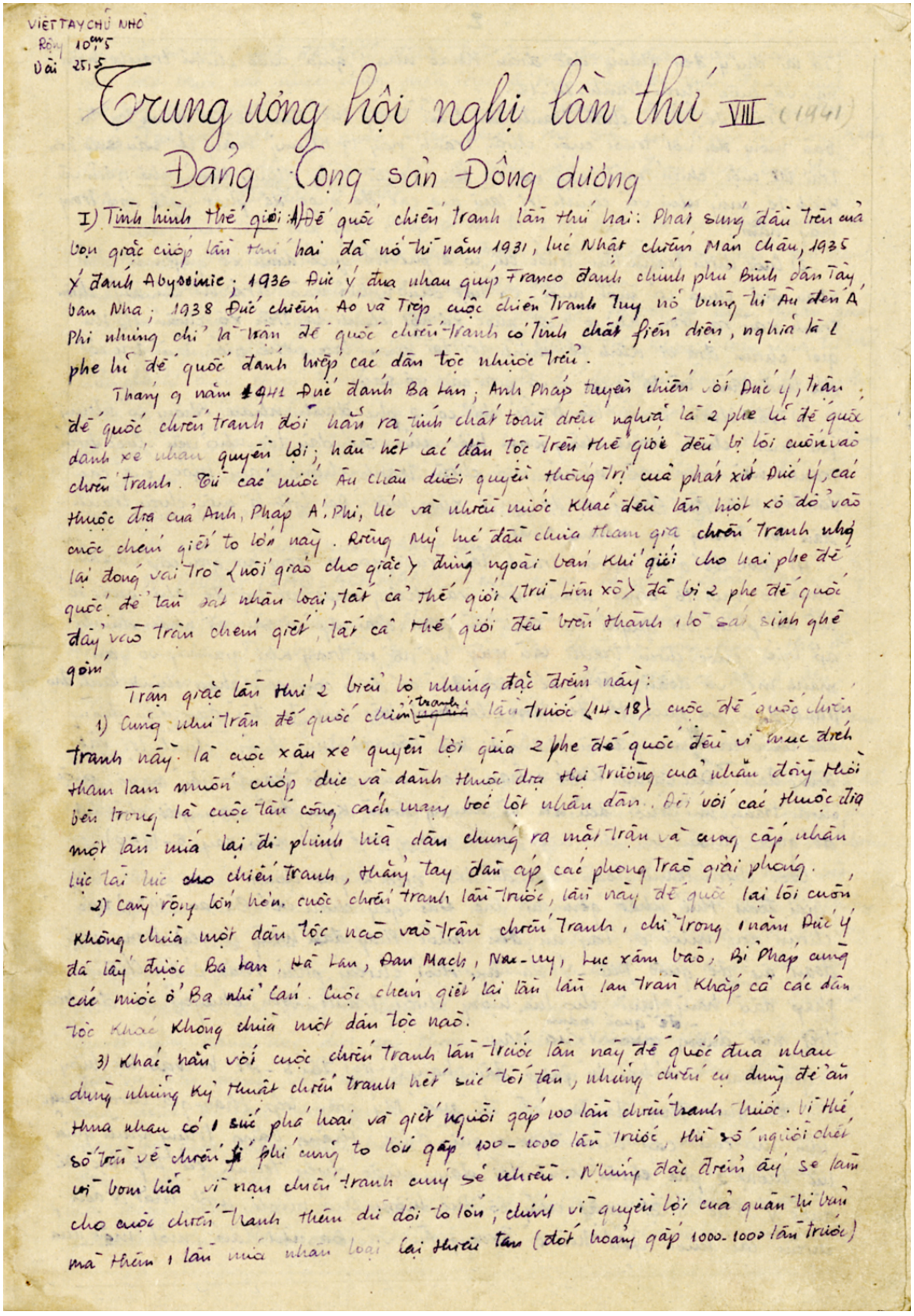
TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Những hiện vật lịch sử gắn với mốc son Cách mạng tháng Tám năm 1945

07:12 23/07/2025

Hơn 1.000 hiện vật sưu tập, phong phú, đa dạng, phản ánh nhiều khía cạnh khác nhau của một giai đoạn lịch sử đặc biệt quan trọng của đất nước - Cách mạng tháng Tám năm 1945, hiện lưu giữ tại Bảo tàng Lịch sử quốc gia.

Sưu tập hiện vật, tài liệu về Cách mạng Tháng Tám năm 1945 hiện lưu giữ tại Bảo tàng Lịch sử quốc gia (1941-1945) gồm hơn 1.000 hiện vật là sưu tập hiện vật phong phú, đa dạng, phản ánh nhiều khía cạnh khác nhau của một giai đoạn lịch sử đặc biệt quan trọng của đất nước.

VIỆT TAY CHỮ NHỎ
Rộng 10cm5
Dài 25,5

Trung ương hội nghị lần thứ VIII (1941)

Đảng Cộng sản Đông dương

I) Tình hình thế giới: A) Đế quốc chiến tranh lần thứ hai: Phát súng đầu trên của bọn giặc cướp lần thứ hai đã nổ từ năm 1931, lúc Nhật chiếm Mãn Châu, 1935 Ý đánh Abyssinie; 1936 Đức Ý đưa nhau giúp Franco đánh chính phủ Bình dân Tây ban Nha; 1938 Đức chiếm Áo và Tiệp cuộc chiến tranh tuy nó bùng từ Âu đến Á Phi nhưng chỉ là trận đế quốc chiến tranh có tính chất liên miên, nghĩa là 2 phe lũ đế quốc đánh lẫn các dân tộc nhược tiểu.

Tháng 9 năm 1939 Đức đánh Ba Lan; Anh Pháp tuyên chiến với Đức Ý, trận đế quốc chiến tranh đổi hẳn ra tính chất toàn diện nghĩa là 2 phe lũ đế quốc đánh xé nhau quyền lợi; hầu hết các dân tộc trên thế giới đều bị lôi cuốn vào chiến tranh. Từ các nước Âu châu dưới quyền thống trị của phát xít Đức Ý, các thuộc địa của Anh, Pháp Á, Phi, Úc và nhiều nước khác đều lần lượt xô đẩy vào cuộc chiến giết to lớn này. Riêng Mỹ lúc đầu chưa tham gia chiến tranh nhưng lại đóng vai trò (người giáo cho giặc) đứng ngoài bán khí giới cho hai phe đế quốc để tàn sát nhân loại, tất cả thế giới (trừ Liên Xô) đã bị 2 phe đế quốc đẩy vào trận chiến giết, tất cả thế giới đều trên thành 1 lò sát sinh ghê gớm.

Trận giặc lần thứ 2 trên có những đặc điểm này:

1) Cũng như trận đế quốc chiến tranh lần trước (14-18) cuộc đế quốc chiến tranh này là cuộc xâu xé quyền lợi giữa 2 phe đế quốc đều vì mục đích tham lam muốn cướp đất và đánh thuộc địa thị trường của nhau đồng thời bên trong là cuộc lấn công cách mạng bóc lột nhân dân. Đối với các thuộc địa một lần nữa lại đi phỉnh nịnh dân chúng ra mặt trận và ráng cấp nhân lực tài lực cho chiến tranh, thẳng tay đàn áp các phong trào giải phóng.

2) Càng rộng lớn hơn. cuộc chiến tranh lần trước, lần này đế quốc lại lôi cuốn không chừa một dân tộc nào vào trận chiến tranh, chỉ trong 1 năm Đức Ý đã lấy được Ba Lan, Hà Lan, Đan Mạch, Na-uy, Lục xâm bảo, Bỉ Pháp cùng các nước ở Ba nhĩ Cán. Cuộc chiến giết lần lần lan tràn khắp cả các dân tộc khác không chừa một dân tộc nào.

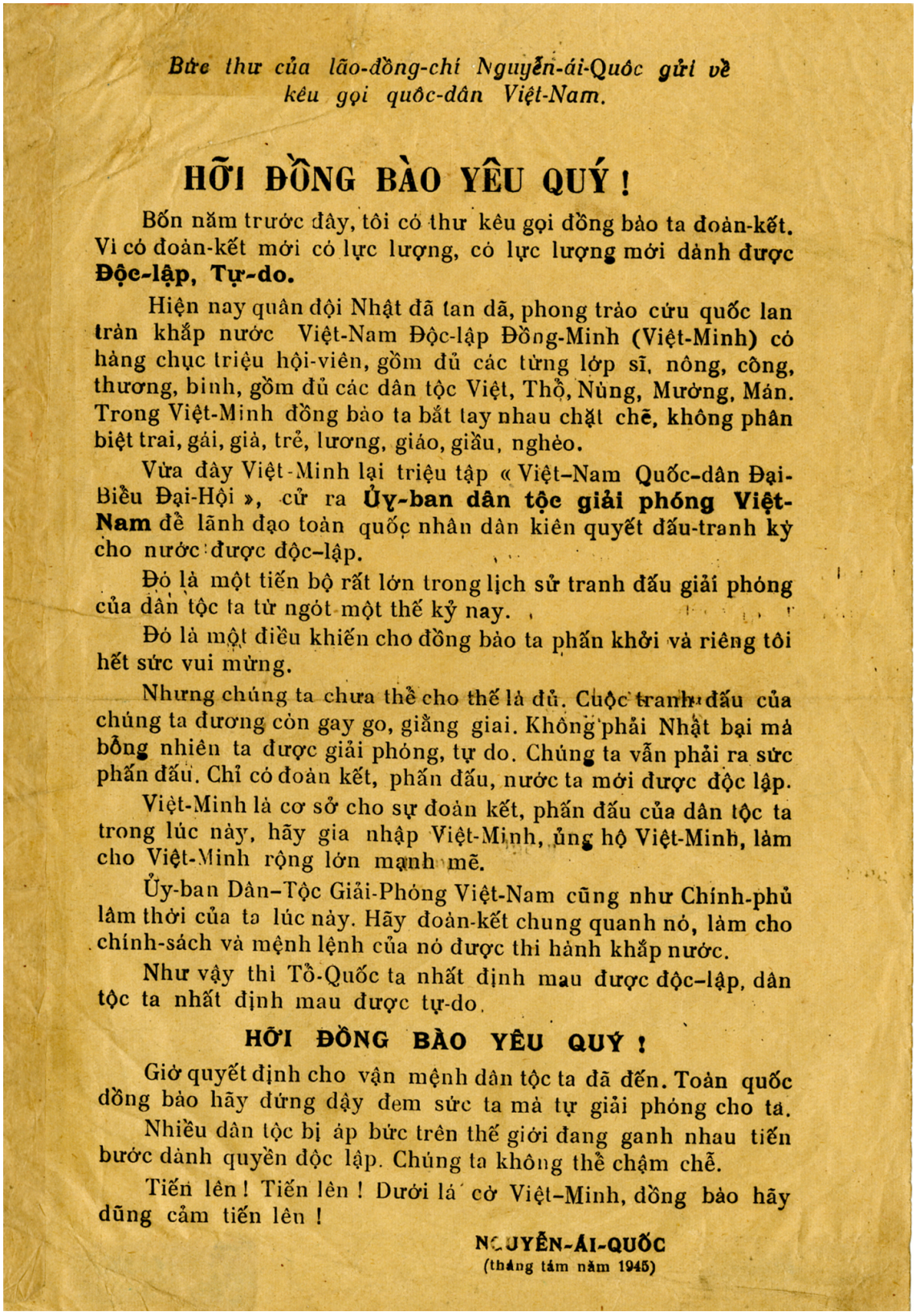
3) Khác hẳn với cuộc chiến tranh lần trước lần này đế quốc đua nhau dùng những kỹ thuật chiến tranh hết sức tối tân, những chiến cụ dùng để ăn thua nhau có 1 sức phá hoại và giết người gấp 100 lần chiến tranh trước. Vì thế số tổn về chiến tranh phí cũng to lớn gấp 100 - 1000 lần trước, thí dụ 1 người chết vì bom lửa vì mạn chiến tranh cũng sẽ nhiều. Những đặc điểm ấy sẽ làm cho cuộc chiến tranh thêm dai dẳng to lớn; chính vì quyền lợi của quân thị bùn mà thêm 1 lần nữa nhân loại lại thiệt hại (thật hoàng gấp 1000-1000 lần trước)

Nghị quyết: Của Hội nghị Trung ương Đảng Cộng sản Đông Dương lần thứ VIII, phân tích tình hình thế giới, Đông Dương, đề ra nhiệm vụ cách mạng giải phóng dân tộc, Chương trình Việt Minh và Điều lệ Việt Nam nông dân Cứu quốc Hội, năm 1941.

Bộ sưu tập này gồm nhiều nhóm hiện vật như: Truyền đơn, báo chí trong cao trào Cách mạng Tháng Tám năm 1945 (gần 700 hiện vật); Văn bản tài liệu phổ biến đường lối của Đảng Cộng sản Đông Dương, Mặt trận Việt Minh (gần 50 hiện

Những hiện vật lịch sử gắn với mốc son Cách mạng tháng Tám năm 1945
https://thuonghieucongluan.com.vn/nhung-hien-vat-lich-su-gan-voi-moc-son-cach-mang-thang-tam-nam-1945-a271402.html

vật); Vũ khí và các phương tiện nhân dân sử dụng trong khởi nghĩa giành chính quyền Cách mạng Tháng Tám năm 1945 (hơn 60 hiện vật); Hiện vật về các nhà cách mạng (gần 100 hiện vật); Hiện vật về nhân dân nuôi giấu, bảo vệ cách mạng (hơn 100 hiện vật); Tài liệu của địch theo dõi các hoạt động cách mạng của ta (hơn 20 hiện vật)...

Bức thư của lão-đồng-chí Nguyễn-ái-Quốc gửi về kêu gọi quốc-dân Việt-Nam.

HỠI ĐỒNG BÀO YÊU QUÝ !

Bốn năm trước đây, tôi có thư kêu gọi đồng bào ta đoàn-kết. Vì có đoàn-kết mới có lực lượng, có lực lượng mới dành được **Độc-lập, Tự-do.**

Hiện nay quân đội Nhật đã tan dã, phong trào cứu quốc lan tràn khắp nước Việt-Nam Độc-lập Đồng-Minh (Việt-Minh) có hàng chục triệu hội-viên, gồm đủ các từng lớp sĩ, nông, công, thương, binh, gồm đủ các dân tộc Việt, Thổ, Nùng, Mường, Mán. Trong Việt-Minh đồng bào ta bắt tay nhau chặt chẽ, không phân biệt trai, gái, già, trẻ, lương, giáo, giầu, nghèo.

Vừa đây Việt-Minh lại triệu tập « Việt-Nam Quốc-dân Đại-Biểu Đại-Hội », cử ra **Ủy-ban dân tộc giải phóng Việt-Nam** để lãnh đạo toàn quốc nhân dân kiên quyết đấu-tranh kỳ cho nước được độc-lập.

Đó là một tiến bộ rất lớn trong lịch sử tranh đấu giải phóng của dân tộc ta từ ngót một thế kỷ nay.

Đó là một điều khiến cho đồng bào ta phấn khởi và riêng tôi hết sức vui mừng.

Nhưng chúng ta chưa thể cho thế là đủ. Cuộc tranh đấu của chúng ta đương còn gay go, giằng giai. Không phải Nhật bại mà bỗng nhiên ta được giải phóng, tự do. Chúng ta vẫn phải ra sức phấn đấu. Chỉ có đoàn kết, phấn đấu, nước ta mới được độc lập.

Việt-Minh là cơ sở cho sự đoàn kết, phấn đấu của dân tộc ta trong lúc này, hãy gia nhập Việt-Minh, ủng hộ Việt-Minh, làm cho Việt-Minh rộng lớn mạnh mẽ.

Ủy-ban Dân-Tộc Giải-Phóng Việt-Nam cũng như Chính-phủ lâm thời của ta lúc này. Hãy đoàn-kết chung quanh nó, làm cho chính-sách và mệnh lệnh của nó được thi hành khắp nước.

Như vậy thì Tổ-Quốc ta nhất định mau được độc-lập, dân tộc ta nhất định mau được tự-do.

HỠI ĐỒNG BÀO YÊU QUÝ !

Giờ quyết định cho vận mệnh dân tộc ta đã đến. Toàn quốc đồng bào hãy đứng dậy đem sức ta mà tự giải phóng cho ta.

Nhiều dân tộc bị áp bức trên thế giới đang ganh nhau tiến bước dành quyền độc lập. Chúng ta không thể chậm chễ.

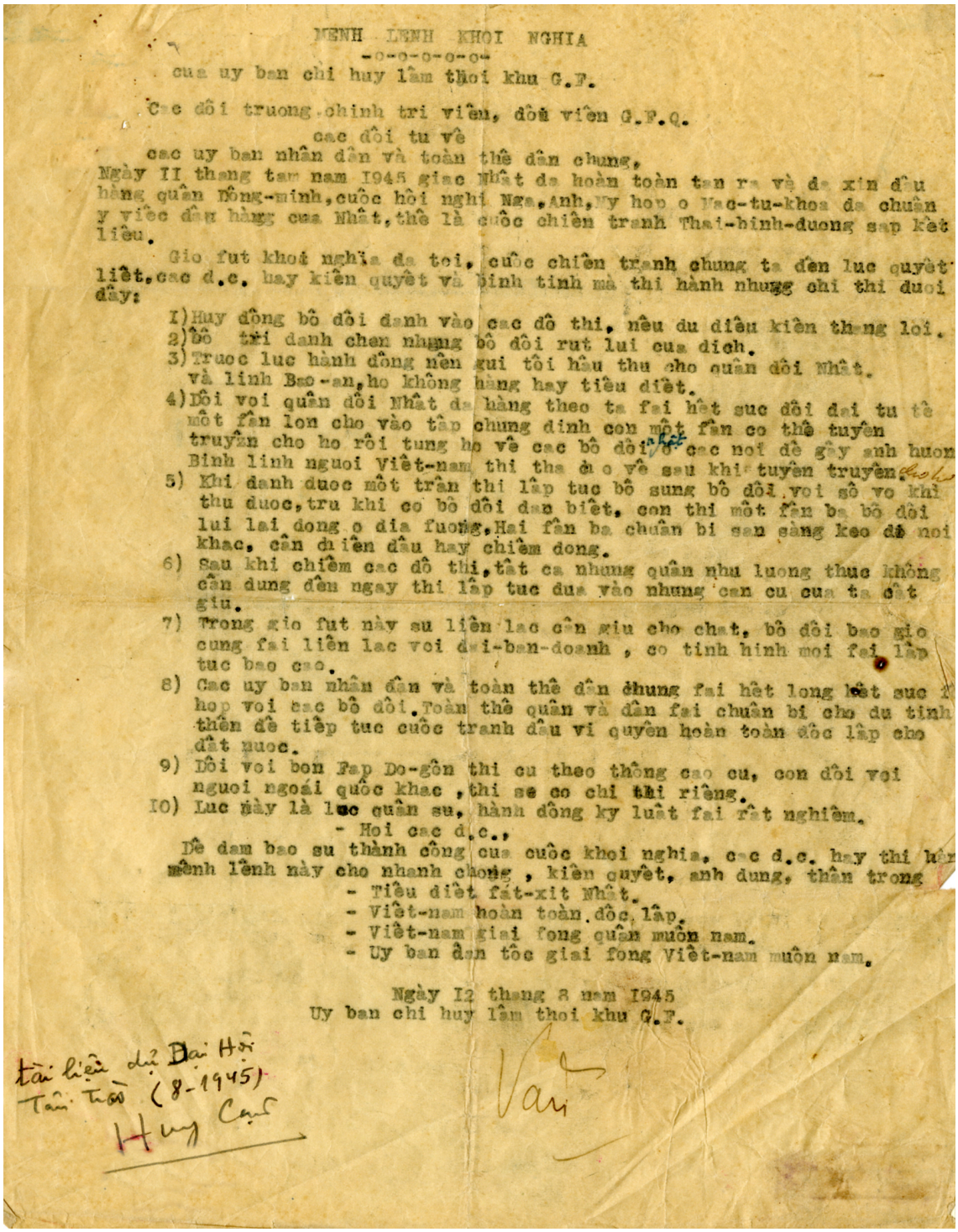
Tiến lên ! Tiến lên ! Dưới lá cờ Việt-Minh, đồng bào hãy dũng cảm tiến lên !

NGUYỄN-ÁI-QUỐC
(tháng tám năm 1945)

Thư của Nguyễn Ái Quốc kêu gọi đồng bào gia nhập Việt Minh, ủng hộ Việt Minh và Uỷ ban Dân tộc Giải phóng Việt Nam đánh đuổi Nhật -

Pháp giành độc lập cho Tổ quốc, tháng 8/1945.

Nhóm văn bản, tài liệu phổ biến đường lối của Đảng, Mặt trận Việt Minh có nhiều hiện vật gốc, giá trị như: Nghị quyết Hội nghị lần thứ VIII Trung ương Đảng Cộng sản Đông Dương, tháng 5/1941; Tuyên ngôn của Mặt trận Việt Minh ngày 25/10/1941; Chỉ thị của Tổng bộ Việt Minh; Mệnh lệnh khởi nghĩa của Ủy ban chỉ huy lâm thời khu giải phóng ngày 12/8/1945 do đồng chí Võ Nguyên Giáp ký.

MENH LENH KHOI NGHIA
-o-o-o-o-o-
cua uy ban chi huy lâm thoi khu G.F.

Cac đôi truong chinh tri viên, đôi viên G.F.Q.
cac đôi tu vê
cac uy ban nhân dân và toàn thê dân chung,

Ngày II thang tam nam I945 giac Nhât da hoàn toàn tan rã vê đe xin đâu hàng quân Đông-minh, cuôc hôi nghi Nga, Anh, Mỹ hop o Mac-tu-khoa da chuân y viêc đâu hàng cua Nhât, thê là cuôc chiên tranh Thai-binh-duong sap kêt liêu.

Gio fut khoi nghia da toi, cuôc chiên tranh chung ta đên luc quyêt liêt, cac đ.c, hay kiên quyêt và binh tinh mà thi hành nhung chi thi duoi đây:

I) Huy đông bô đôi đanh vào cac đô thi, nêu du điêu kiên thang loi.
2) Bô trî đanh chen nhung bô đôi rut lui cua dich.
3) Truoc luc hành đông nên gui tôi hâu thu cho quân đôi Nhât, và linh Bao-an, ho không hàng hay tiêu diêt.
4) Đôi voi quân đôi Nhât da hàng theo ta fai hêt suc đôi đai tu tê môt fân lon cho vào tâp chung đinh con môt fân co thê tuyên truyên cho ho rôi tung ho vê cac bô đôi vê cac noi đe gây anh huon Binh linh nguoi Viêt-nam thi tha ho vê sau khi tuyên truyên.
5) Khi đanh duoc môt trân thi lâp tuc bô sung bô đôi voi sô vo khi thu duoc, tru khi co bô đôi đac biêt, con thi môt fân ba bô đôi lui lai đong o đia fuong, Hai fân ba chuân bi san sàng keo đi noi khac, cân duiên đâu hay chiêm đong.
6) Sau khi chiêm cac đô thi, tât ca nhung quân nhu luong thuc không cân dung đên ngay thi lâp tuc đua vào nhung can cu cua ta cât giu.
7) Trong gio fut này su liên lac cân giu cho chat, bô đôi bao gio cung fai liên lac voi đai-ban-doanh, co tinh hinh moi fai lâp tuc bao cao.
8) Cac uy ban nhân dân và toàn thê dân chung fai hêt long giup suc hop voi cac bô đôi. Toàn thê quân và dân fai chuân bi cho du tinh thân đe tiêp tuc cuôc tranh đâu vi quyên hoàn toàn đôc lâp cho đât nuoc.
9) Đôi voi bon Fap Do-gôn thi cu theo thông cao cu, con đôi voi nguoi ngoai quôc khac, thi se co chi thi riêng.
IO) Luc này là luc quân su, hành đông ky luât fai rât nghiêm.

- Moi cac đ.c.,

Đe đam bao su thành công cua cuôc khoi nghia, cac đ.c. hay thi hân mênh lênh này cho nhanh chong, kiên quyêt, anh dung, thân trong
- Tiêu diêt fat-xit Nhât.
- Viêt-nam hoàn toàn đôc lâp.
- Viêt-nam giai fong quân muôn nam.
- Uy ban dan tôc giai fong Viêt-nam muôn nam.

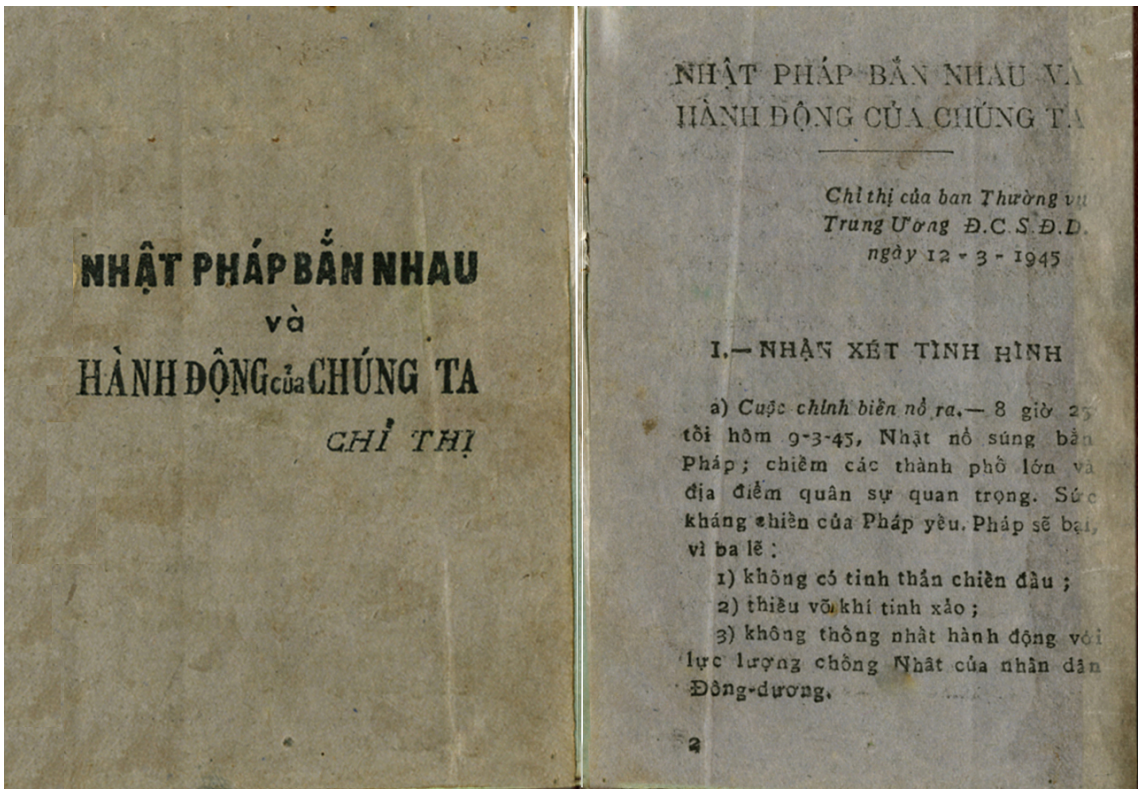
Ngày I2 thang 8 nam I945
Uy ban chi huy lâm thoi khu G.F.

tài liệu dự Đại Hội Tân Trào (8-1945)
Hưng Cạnh

Mệnh lệnh khởi nghĩa của Uỷ ban chỉ huy lâm thời khu giải phóng, ngày 12/8/1945.

Các nguồn sử liệu vô giá này đã đề cập tới một số nội dung chính: Giải thích đường lối của Đảng, của Mặt trận Việt Minh, của các đoàn thể; Tuyên truyền

vận động quần chúng tham gia cách mạng, xây dựng lực lượng vũ trang tiến tới tổng khởi nghĩa... Đây là những tài liệu quan trọng phản ánh vai trò lãnh đạo của Đảng, của Chủ tịch Hồ Chí Minh.

NHẬT PHÁP BẮN NHAU
và
HÀNH ĐỘNG của CHÚNG TA
CHỈ THỊ

NHẬT PHÁP BẮN NHAU VÀ
HÀNH ĐỘNG CỦA CHÚNG TA

Chỉ thị của ban Thường vụ Trung Ương Đ.C.S.Đ.D. ngày 12 - 3 - 1945

I.— NHẬN XÉT TÌNH HÌNH

a) *Cuộc chính biến nổ ra.*— 8 giờ 2[illegible] tối hôm 9-3-45, Nhật nổ súng bắn Pháp; chiếm các thành phố lớn và địa điểm quân sự quan trọng. Sức kháng chiến của Pháp yếu. Pháp sẽ bại, vì ba lẽ:

1) không có tinh thần chiến đấu;
2) thiếu võ khí tinh xảo;
3) không thống nhất hành động với lực lượng chống Nhật của nhân dân Đông-dương.

2

Sách in Chỉ thị Nhật - Pháp bắn nhau và hành động của chúng ta của Ban Thường vụ Trung ương Đảng Cộng sản Đông Dương, ngày 12/3/1945.

Nhóm vũ khí, phương tiện của nhân dân sử dụng trong khởi nghĩa giành chính quyền tháng 8/1945 phong phú về chủng loại, từ mã tấu, mũi lao, ngọn kích, kiếm, gậy, đến các kiểu súng như: Nòng súng kíp tự chế tạo của du kích Cao Bằng; Súng kíp tự chế tạo của du kích Phú Thọ; Gậy tầm vông của nhân dân An Giang, Tiền Giang; Súng ngắn của du kích Ninh Thuận;

Súng ngắn. của Đồng chí Võ Nguyên Giáp đã dùng trong buổi lễ thành lập Đội Việt Nam Tuyên truyền Giải phóng quân, tháng 12/1944.

Cờ dùng trong khởi nghĩa của nhân dân Quảng Ngãi; Cờ treo tại Đại hội Quốc dân Tân Trào; Cờ của Việt kiều treo ở Pari (Pháp) chào mừng ngày độc lập; Phù hiệu của nhân dân Hà Nội dùng trong ngày tổng khởi nghĩa...

Mìn giả. Du kích Bắc Sơn, tỉnh Lạng Sơn tự chế dùng để nghi binh đánh địch, từ năm 1941-1942.

Nhiều hiện vật trong nhóm này gắn liền với các cuộc khởi nghĩa Bắc Sơn, Nam Kỳ và cuộc binh biến Đô Lương. Đây là những cuộc diễn tập trước khi nổ ra tổng khởi nghĩa tháng Tám. Nhóm hiện vật này là những vật chứng lịch sử quan trọng thể hiện không khí sục sôi cách mạng ở khắp các địa phương trong cả nước.

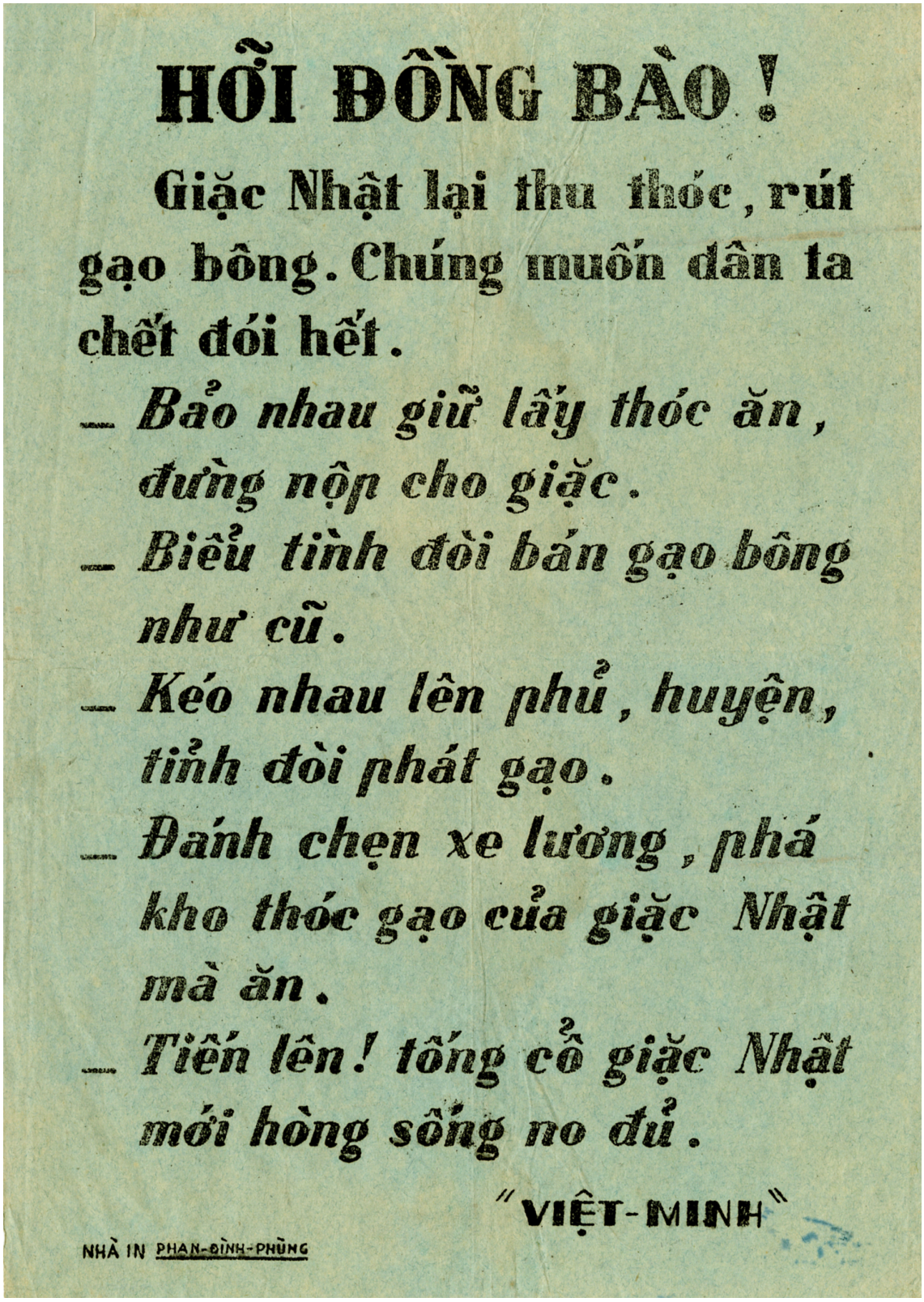

Mã tấu. Tự vệ thôn Hữu Từ, xã Hữu Hoà, huyện Thanh Trì, thị xã Hà Đông (nay thuộc Hà Nội) dùng tham gia giành chính quyền ở địa phương, tháng 8/1945.

Nhóm hiện vật về các vị tiền bối cách mạng là những hiện vật gắn liền với cuộc đời hoạt động cách mạng của các nhà lãnh đạo tiền bối của Đảng như đồng chí Nguyễn Văn Cừ, Trường Chinh, Hoàng Văn Thụ, Phạm Văn Đồng, Hoàng Quốc Việt, Phùng Chí Kiên, Võ Nguyên Giáp...

Tiêu biểu là: Địa bàn đồng chí Phùng Chí Kiên đã dùng tìm phương hướng trong rừng trên đường rút về căn cứ năm 1941; Súng ngắn đồng chí Võ Nguyên Giáp đã dùng đánh địch trong trận Phay Khắt, Nà Ngần, năm 1944... hay các tác phẩm nổi tiếng như: Nhật ký trong tù; Lịch sử nước ta; Thư của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc kêu gọi đồng bào gia nhập Việt Minh ủng hộ Ủy ban dân tộc giải phóng Việt Nam, đánh đuổi Nhật - Pháp tháng 8/1945... Nhóm hiện vật về các vị tiền bối cách mạng là những di vật thiêng liêng gắn liền với cuộc đời cách mạng của

các đồng chí lãnh đạo của Đảng, là vật chứng quan trọng thể hiện tấm lòng của nhân dân với Đảng, với cách mạng.

HỠI ĐỒNG BÀO !

Giặc Nhật lại thu thóc, rút gạo bông. Chúng muốn dân ta chết đói hết.

_ Bảo nhau giữ lấy thóc ăn, đừng nộp cho giặc.

_ Biểu tình đòi bán gạo bông như cũ.

_ Kéo nhau lên phủ, huyện, tỉnh đòi phát gạo.

_ Đánh chẹn xe lương, phá kho thóc gạo của giặc Nhật mà ăn.

_ Tiến lên! tống cổ giặc Nhật mới hòng sống no đủ.

"VIỆT-MINH"

NHÀ IN PHAN-ĐÌNH-PHÙNG

Truyền đơn. Việt Minh kêu gọi đồng bào không nộp thóc, đánh chặn xe lương, phá kho thóc của Nhật, năm 1945.

Nhóm hiện vật về truyền đơn cách mạng và báo chí cách mạng trong cao trào Cách mạng Tháng Tám năm 1945. Trong bộ sưu tập này, những hiện vật chứa đựng nhiều thông tin giá trị là nhóm hiện vật về truyền đơn cách

mạng và báo chí cách mạng trong cao trào Cách mạng Tháng Tám năm 1945.

CV-81

NGÀY 10-7-1944 — SỐ 1 — GIÁ 0$10

BẮC SƠN

CƠ QUAN TUYÊN TRUYỀN CỦA VIỆT-MINH ĐẶC BIỆT KHU

Hãy mài gươm tập súng, sẵn sàng nổi dậy giết Nhật, đuổi Pháp, đánh lại giang-sơn, giải phóng dân tộc, báo thù cho chiến sĩ HOÀNG-VĂN-THỤ của chúng ta!

CHÀO BẠN ĐỌC

Báo Bắc-Sơn số một có lời chào bạn đọc thân yêu!

Tình hình thế giới và Đông-Dương biến đổi ngày một nhanh chóng. Đồng bào cực khổ vì Nhật, Pháp. Bom đạn nổ trên đất nước nhà. Báo Bắc-Sơn tự thấy cần phải ra để báo tin tức gần xa, bàn mưu cứu nước, bày cách đánh du kích, để đồng bào sửa soạn nổi dậy giết giặc.

Nhưng Bắc-Sơn có ra đầu và sống lâu được hay không, phần lớn đều nhờ các bạn.

Giấy đắt mực đắt, việc phát báo khó khăn; Bắc-Sơn luôn luôn phải kêu gọi sự giúp đỡ của tất cả các bạn yêu nước.

Mỗi khi cầm tờ báo, các bạn nên tự nhắc ngay phải giúp nó bằng một cách gì.

Còn Bắc-Sơn cũng luôn luôn nhớ là phải làm tròn bổn phận một người bạn đường tin cẩn của các bạn.

B.S.

ĐỒNG BÀO VIỆT BẮC chống khủng bố

Vì giết một thằng mật thám của Tây, dân Cao-Bằng bị Tây và dồn làng. Dân chúng cầm súng chống lại. Tây bắn chết mấy người cách mạng có súng và có sách báo. Chúng hoảng sợ và càng đàn áp rào riết hơn.

Dân chúng chống lại, nhiều người chạy vào rừng họp thành quân du kích. Cuộc đánh nhau càng ngày càng lan rộng.

Điểm-Tin

BAO GIỜ CUỘC VÕ TRANG KHỞI NGHĨA NỔ RA?

Hiện nay, sống trong sự khổ nhục, dân Việt-Nam đã uất ức lắm rồi. Ai nấy đang nóng nẩy mong đợi một cuộc thay đổi lớn.

Nhưng cứ ngồi yên chịu đói, chịu rét rồi mong chờ, hỏi han, thì có thay đổi được đời sống không?

Không được!

Đời xưa, quân nhà Hán đô hộ ta phải tan chạy là vì nhân dân ta đã một lòng thao bà Trưng-Trắc nổi lên đánh đuổi chúng. Hai mươi vạn quân Nguyên xâm lược đất nước ta phải tan chạy cũng vì già trẻ trai gái đã liều chết theo Trần-hưng-Đạo xông ra đánh lại.

Như vậy chỉ có ta liều chết, đồng lòng thì mới cứu được ta thôi. Chúng ta cần phải biết rằng: Công cuộc giải phóng của dân tộc phải là công cuộc của hết thảy mọi người góp lại, và tự do, độc lập của nước nhà phải do xương máu của đồng bào đựng lên.

Lịch sử gần đây đã cho ta thấy rõ điều ấy nhiều lần:

Các ông Phan-đình-Phùng, Đề-Thám, Đội-Cấn, Nguyễn-Thái-Học, há chẳng phải là những vị anh hùng tài giỏi sao? Nhưng các ông không thành công, chỉ bởi dân ta khi đó còn ít người biết đến mà theo. Các ông bị cô độc.

Năm 1930, cuộc bạo động Yên-Bái thất bại cũng chỉ vì mới có một "Việt-Nam quốc dân Đảng" đứng ra hành động.

Vậy chỉ khi nào toàn thể nhân dân đã đồng lòng đứng giậy quyết tâm giết giặc thì cuộc khởi nghĩa đánh đuổi Nhật, Pháp mới nổ ra.

Các ông già bà lão hãy khuyên con cháu ra cứu nước! Các trai tráng đàn bà, con gái hãy rủ nhau ra nơi cứu quốc, chăm chỉ học tập cách đánh du kích!

Khi nào mọi người đã liều chết với quân thù, không cho chúng cướp thóc lúa, tiền bạc, biết bỏ tiền ra giúp vào quỹ cứu nước, thì khi ấy mới có cuộc thay đổi lớn mà mọi người mong đợi.

Vậy thì, mỗi người Việt-Nam lúc này phải làm việc cứu nước. Nếu ai cũng chăm chỉ hăng hái, ngày giải phóng sẽ mau tới.

Thời cơ sắp đến rồi, đồng bào hãy kíp sửa soạn nổi giậy.

Cuộc cách mạng mau hay chậm thắng hay bại đều tại chúng ta cả!

Nam đồi

Tin Đông-Dương

• Nhật, Pháp càng ngày càng giở tay cướp bóc. Dân Vĩnh-Yên, Bắc-Giang phải phá hàng nghìn mẫu màu để giồng đay.

Chúng còn cướp làng, chùa, nhà thờ để ở và chứa đay (Vĩnh-Yên); đi nhiều các chợ, đón bắt thóc gạo các ngả (Phúc-An, Hà-Đông, Bắc-Giang).

• Càng ngày, Pháp và Nhật càng xung đột nhau. Nhật bắt nạt Tây ở Vỏ-Nhai (B.G.), đánh Tây ở Đò-Lèn (Thanh-Hóa). Mặt trận thứ hai mở Tây nóng ruột lắm.

• Bắc-Giang, Bắc-Ninh bị máy bay Tàu, Mỹ đánh phá, Nhật chết như rạ.

PHÓNG-VIÊN R

Báo Bắc Sơn - Cơ quan tuyên truyền cổ động của Việt Minh đặc biệt khu. Số 1, ra ngày 10/7/1944

Hơn 60 hiện vật gốc là truyền đơn giai đoạn 1941-1945 lưu giữ tại Bảo tàng Lịch sử quốc gia phản ánh những sự kiện quan trọng trong phong trào giải phóng dân tộc. Ngôn ngữ biểu đạt trên các tờ truyền đơn thường hết sức ngắn gọn, súc tích, nhiều khi chỉ là những khẩu hiệu, mệnh lệnh...nhưng sức mạnh truyền cảm của nó vô cùng to lớn.

Nhóm hiện vật báo chí chiếm một số lượng khá lớn trong bộ sưu tập gồm các báo của Trung ương Đảng như: Cờ Giải Phóng, Sự thật..; Báo chí của các cấp bộ Đảng ở địa phương: Tiên phong, Cởi Ách..; Báo chí của các tổ chức, quần chúng, đoàn thể do Đảng lãnh đạo: Cứu Quốc, Việt Nam Độc Lập, Giải phóng, Búa, Hồn Việt Nam, Chiến Đấu, Tiếng Súng Khởi Nghĩa, Bắc Sơn... Có báo chí hiện Bảo tàng chỉ lưu giữ được 1 tờ (một số), có báo khá đầy đủ đến 126 số như báo: Việt Nam Độc Lập. Cơ sở in và phát hành báo ở các địa phương tuy chưa đầy đủ, nhưng có rải rác trong cả nước, nhiều nhất là báo của Trung ương Đảng, Mặt trận Việt Minh. Các báo của Mặt trận Việt Minh xuất bản chủ yếu ở Việt Bắc, Thanh Hóa, Quảng Nam, Quảng Ngãi...

VIỆT-NAM DÂN-CHỦ CỘNG-HÒA
NĂM THỨ NHẤT
THỨ SÁU 7 THÁNG 9 NĂM 1945

Hoàn-toàn độc-lập

ĐỘC-LẬP — TỰ DO — HẠNH-PHÚC

ĐỘC-LẬP

CƠ-QUAN TUYÊN TRUYỀN, TRANH-ĐẤU, NGHỊ-LUẬN CỦA VIỆT-NAM DÂN-CHỦ ĐẢNG TRONG MẶT TRẬN VIỆT-MINH
Xuất bản ngày thứ ba và thứ sáu

NĂM THỨ HAI
LOẠI MỚI — SỐ 2
GIÁ MỖI SỐ 0$30

Chống mọi xâm-lăng

Thư từ, ngân-phiếu gửi về: NGUYỄN-THẾ-CÁT
Bài vở gửi về: NGUYỄN-THÀNH-LÊ

Trị-sự và tòa soạn: 33, phố Quang-Trung (Brière de L'Isle) Hà-nội — Giây nói: 1055

TUYÊN-NGÔN ĐỘC-LẬP

của nước Việt-Nam Dân-chủ Cộng-hòa

« Tất cả mọi người đều sinh ra bình đẳng. Tạo-hóa cho họ những quyền không ai có thể xâm phạm được, trong những quyền ấy, có quyền được sống, quyền tự do và quyền mưu cầu hạnh-phúc. »

Lời bất-hủ ấy ở trong bản Tuyên-ngôn Độc-lập năm 1776 của nước Mỹ. Suy rộng ra, câu ấy có ý nghĩa là: Tất cả các dân-tộc trên thế-giới đều sinh ra bình-đẳng; dân-tộc nào cũng có quyền tự-do.

HỒ-CHÍ-MINH chủ-tịch Chính-phủ Lâm-thời

Bản Tuyên-ngôn nhân quyền và dân quyền của Cách-mạng Pháp năm 1791 cũng nói:

« Người ta sinh ra tự-do và bình-đẳng về quyền-lợi, và phải luôn luôn được tự-do và bình đẳng về quyền-lợi. »

Bỏ lẽ những lẽ phải không ai chối cãi được.

Thế mà hơn 80 năm nay, bọn thực-dân Pháp lợi dụng lá cờ tự-do, bình-đẳng, bác-ái, đến cướp đất nước ta, áp bức đồng bào ta. Hành động của chúng trái hẳn với nhân-đạo và chính-nghĩa.

Về chính-trị — Chúng tuyệt đối không cho dân ta một chút tự-do dân-chủ nào.

Chúng thi-hành những pháp luật dã man. Chúng lập ba chế-độ khác nhau ở Trung, Nam, Bắc để ngăn cản việc thống nhất nước nhà của ta, để ngăn cản dân ta đoàn kết.

Chúng lập ra nhà tù nhiều hơn trường học. Chúng thẳng tay chém giết những người yêu nước thương nòi của ta. Chúng tắm các cuộc khởi nghĩa của ta trong những bể máu.

Chúng ràng-buộc dư-luận, thi-hành chính sách ngu-dân.

Chúng dùng thuốc-phiện, rượu, cồn, để làm cho nòi giống ta suy nhược.

Về kinh-tế. — Chúng bóc lột dân ta đến tận xương tủy, khiến cho dân nghèo nàn thiếu-thốn, nước ta xơ-xác, tiêu-điều.

Chúng cướp không ruộng đất, rừng mỏ, nguyên-liệu.

Chúng giữ độc-quyền in giấy bạc, xuất-cảng và nhập-cảng.

Chúng đặt ra hàng trăm thứ thuế, vô lý, làm cho dân ta, nhất là dân cày và dân buôn, trở nên bần cùng.

Chúng không cho các nhà tư-sản ta được giàu lớn. Chúng bóc lột công-nhân ta một cách vô cùng tàn nhẫn.

Mùa thu năm 1940, phát-xít Nhật đến xâm-lăng Đông-Dương để mở thêm căn-cứ đánh Đồng-Minh, thì bọn thực-dân Pháp quỳ gối đầu hàng, mở cửa nước ta rước Nhật. Từ đó dân ta chịu hai tầng tiếc giặc: Pháp và Nhật. Từ đó, dân ta càng cực khổ, nghèo nàn. Kết quả là cuối năm ngoái sang đầu năm nay, từ Quảng-trị đến Bắc-kỳ, hơn 2 triệu đồng-bào ta bị chết đói.

Ngày 9 tháng 3 năm nay, Nhật trước khi giới của quân đội Pháp. Bọn thực-dân Pháp hoặc bỏ chạy, hoặc đầu hàng. Thế là chẳng những chúng không « bảo-hộ » được ta, trái lại, trong 5 năm, chúng đã « bán » nước ta 2 lần cho Nhật.

Trước ngày 9 tháng 3, biết bao lần Việt-Minh đã kêu gọi người Pháp liên minh để chống Nhật. Bọn thực dân Pháp đã không đáp ứng, lại thẳng tay khủng bố Việt-Minh hơn trước. Thậm chí đến khi thua chạy, chúng còn nhẫn tâm giết nốt số đông tù chính-trị ở Yên-bay và Cao-bằng.

Xem tiếp trang hai

KÊU GỌI LÍNH

Nạn ngoại-xâm đã đến! Chúng ta hãy sẵn sàng đứng lên!

Giờ này đây, quân Pháp đã xâm-lăng hờ cõi của ta, từ này đây, bọn giặc tuyệt-phải được nước bảo hàm hiệp đồng với ta tại một vài vùng ở biên cương. Giờ này đây, giờ quyết liệt này đây, toàn-thể quốc-dân đồng-bào, không kể già, trẻ, lớn, bé, hãy cùng nhau sẵn sàng hô lớn: Có tôi đây để đáp lời kêu gọi thống thiết của vị chủ-tịch Hồ thành Hồ Chí-Minh của chúng ta.

Lần trang lịch-sử, dưới thời Trần, chúng ta đã làm vẻ vinh quang cho nòi giống ta. Lần này, chúng ta quyết làm cho vẻ vang hơn ngày nay. Với một ý chí

CHÚNG TA CẦN PHẢI ĐỊNH RÕ NÉN

Đà đảo Pháp hay đả-đảo chính sách thực-dân Pháp?

Vì quá nặng nề dưới sự áp-bức của chế-độ thực-dân Pháp, có một số ít người chủ-trương nên cầm tù hay đi xa hơn thế nữa, tôi và mọi người.

Chủ-trương ấy nguy-hại và xuẩn-ngốc vô cùng vì đi nhân số vô vào đây mà cho ta là bất-người. Hơn 80 năm trước đây, cũng vin vào cớ đó và dưới danh-nghĩa bảo-vệ giáo sĩ đạo Gia-tô, bọn thực-dân Pháp đã xâm-lăng lớt cõi của ta, đã dây xéo lên dân-tộc ta ngót một thế-kỷ. Cũng vin vào cớ đó, cái cớ bài người của quyền-pài, bọn tay-sai đế Pháp và đồng loã đã thực dậy Trung-hoa vào một tình-trạng bán-thuộc-địa giống gần 40 năm giời.

Nước ta kinh-nghiệm lịch-sử đau đớn ấy ngày nay phải là một bài học qui giá vô ngần cho chúng ta.

(xem tiếp trang 2)

LÊN CHIẾN-KHU

Ký sự của BỘ ĐỘC DỤC

Một ngày hạ tuần tháng sáu năm 1945.

Giữa bầu không khí nồi bức, một tin đồn đại lan ra khắp thành phố Hà-nội: hiến-binh Nhật không-bố hàng nghìn thanh-niên.

Tin đó như riêng sẽ dành vào hàng ngũ trí thức đã nhận định sai lầm. Một số người sực tỉnh và nhận thấy rõ ràng trước mặt chỉ có một con đường: cách-mạng.

Không còn do dự gì nữa tôi cùng anh bạn tôi quyết-định đi. Chưa biết đi đâu nhưng chắc chắn phen này phải đi.

Duy còn hai việc: việc thứ nhất là bắt liên lạc với mấy anh đảng viên « dân-chủ » vừa bị giam vì công cương quyết, tuy với một lực-lượng binh bị thua kém, mặc dầu để đó Thăng-long có thể thất thủ, một dân tộc đã thanh hóa để rơi vào tay quân địch, mặc dầu chúng đã chiếm đóng mọi nơi trong nước, tổ-tiên chúng ta đã dành hết được quân Nguyên ra ngoài đất nước.

Chúng ta thề quyết noi gương tiền-tổ anh dũng khi xưa, chiến thắng mọi mưu-mô xâm-lược.

Giờ này đây, chúng ta phải gạt bỏ các đảng phái, gạt bỏ những xung đột vì quyền-lợi tư-tưởng. Đặt sự tồn-vong của tổ-quốc lên trên tất cả.

Giờ này đây, chúng tôi thành thiết kêu gọi những đồng-bào đã đi lầm đường hãy mau bỏ quay lại con đường chính, con đường phụng-sự Tổ-quốc, chống ngoại-xâm bằng chính xương máu của chúng ta.

Giờ phút chiến-đấu đã đến! Sẵn sàng!

BỨC THƯ NGỎ KÍNH GỬI PHÁI-BỘ ĐỒNG-MINH

Thưa các Ngài,

Trong khoảng thời-gian 80 năm đô-hộ nước chúng tôi, lợi các cuộc hội nghị quốc-tế có liên-can đến vấn đề Đông-dương, người Pháp đều lợi-dụng dịp đó bắt cái ý yên lợi của họ lên trên sự còn-tồn của dân-tộc chúng tôi. Một trận Việt-Minh là một trận liên-hiệp tất cả các đảng phái, liên hiệp tất cả các giai cấp, các tầng lớp nhân-dân, đã tuyên bố không thừa nhận tất cả những hiệp-ước có liên-can đến chúng tôi mà Pháp đã ký với bất kỳ một nước nào dù nước ấy là một đại cường-quốc. Tại hội-nghị Cựu Kim Sơn vừa rồi, chúng tôi cũng có gửi một bức thông-điệp cho liệt-cường tỏ rõ ý-muốn hoàn-toàn độc-lập của chúng tôi và cương-quyết không thừa nhận người Pháp đại-diện cho chúng tôi tại Hội-nghị. Chúng tôi xin trân trọng nhắc lại một lần nữa rằng từ trước tới nay và từ nay về sau, người Pháp chỉ có quyền gì đối với nước Pháp, chúng tôi không hề biết đến họ.

Sau nữa, theo nguyên-tắc dân-tộc tự-quyết và lời bàu của cố Tổng thống Wilson theo những bản quyết nghị tại các hội-nghị Te-hé-răng, Cựu-kim-sơn, Y-an-ta, v.v... thừa nhận quyền tự-do của mọi dân tộc, và theo lời tuyên-bố của Tướng chỉ-huy mới đây, chúng tôi xin báo tỏ với các ngài rằng để đáp ứng với những nguyện-vọng của nhân-loại và của dân-tộc Việt-Nam, trong những cuộc hội-nghị sắp tới đây, nước Việt-Nam chúng tôi phải được cùng với các ngài thảo luận về những vấn-đề quan hệ đến chúng tôi để theo như lời Tướng chủ-tịch, tránh một cuộc đế-quốc chiến-tranh thứ ba, để xây dựng một cảnh hòa bình chân-chính, như hòa bình mà trong 7 năm giòng giã nhân-dân và anh-dũng của Đồng-Minh và cả của Việt-Nam đã hoà lẫn máu xương mới nên lẽ lợi được.

Độc-Lập

Tiếng kêu gọi

của một bạn Hoa-kiều

L.T.S. — Chúng tôi vừa nhận được bức thư sau đây của ông Lương-Sùi, một Hoa-kiều rất nhiệt-tình, p ong-tục nước ta, ông là một nhà trí-thức chủ, đã muốn đã du học tại Pháp và đã đậu bằng kỹ sư về hoá học, năm 1938 ông đứng chức đại-sự trong quân-đội Trung-hoa và được chính-phủ cử sang Đông-dương trong hơm về việc chuyển-chở c ến-cụ tiếp của ngoại-viện qua nước Đông-Dương. Được ít lâu ông lại được chính-phủ Trung-khánh giao cho một công-tác đặc-biệt khác tới mai nay.

Dưới đây chúng tôi xin đăng nguyên-văn bức thư tâm-huyết đó:

Hoa-kiều và nền Độc-lập của Việt-Nam

Cùng các bạn Hoa-kiều,

Sau cuộc biểu-tình ngày 17 tháng năm 1945, ai cũng phải lưu ý đến cái chí khí của người Việt-Nam và đã ngạc nhiên để ý đến sức mạnh của một dân tộc bị áp bức hơn 60 năm lại nổi cái tinh-thần tranh đấu mạnh-liệt đến như thế. Mấy cuộc biểu-tình liên tiếp rầm rộ sau càng ngày càng vĩ đại hơn, hấp dẫn hàng triệu người, lại cho ta thấy cái cái nhiệt-tâm của Việt-Nam tăng lên gấp đôi, gấp ba từng ngày, từng giờ, từng phút. Sự đó đã tỏ rõ rằng dân tộc Việt-Nam có cái quả cường không kém gì nhân-dân Trung-Hoa ngày Nhật-Bản và thế nào cũng đạt được mục-đích cao thượng: tự lập và bảo-vệ được nền độc-lập.

Tuy chủ-khí và tinh-thần ái-quốc đã dữ, nhưng một số người Việt-Nam hay còn lo về cái kết-quả đó. Kẻ ra cũng có lý nên lo là vì lúc này trong khi ngoại-giao Việt-Nam tấn-công thì Chính-phủ đế-quốc Pháp cũng tăn-công để định mưu đòi lại quyền thống-trị xứ này. Nước lo không phải là sợ, mà lo để chống lại cái đã tấn, của bọn thực-dân Pháp. Và như thế tình đoàn-kết giữa 25 triệu người Việt-

(Xem trang 2)

TUẦN LỄ VÀNG! TUẦN LỄ VÀNG!

Đồng-bào hãy tham-gia nhiệt-liệt vào TUẦN LỄ VÀNG

Tin vài giờ

— Ông Nguyễn-xuân-Chữ hiện thời là Bảo Đại khi xưa đã vài lòng nhận làm « Ô-van cho Cố-vấn-phủ Nam-Dân và đã tới Hà-nội.

— Tại Nam-bộ, Ủy-ban Nam-dân đang lập 4 sư đoàn của ân tộc ở vùng người, 3 binh-đoàn tại đã có những tài-ba của Pháp trước kia.

— Theo tới ông chủ-tịch Ủy-ban Nam-dân Hà-nội, các tù-nhân sắp sửa được đưa sang nước tự-vệ, sau khi đến, để cùng lại một cuộc kháng-chiến.

— Một Ủy-ban ủng hộ giải-phóng quân đã thành lập tại thủ-đô Ba-lê. Có rất nhiều tuần-báo tham-dự vào.

Bộ thân đạo tình-hình thế giới và Việt-Nam hiện nay, và chuẩn bị chiến đấu.

Bộ cực kỳ mong giải-phóng đi nơi có tổ-chức luôn.

Để dự bị kiến-thiết một quốc-gia cường-thịnh.

Các bạn Hoa-kiều hãy đến xem:

HÒN-NƯỚC

Có quan tuyên-truyền, nhân lực, và chiến sĩ của Tổng-bộ Cứu-quốc đoàn (VIỆT MINH)

Trụ sở của các tổ chức cứu-quốc trong mặt trận Việt-Minh:

1- Việt-Nam Công-nhân Cứu-quốc hội, ở hàng Bè.

2- Việt-Nam Phụ-nữ Cứu-quốc hội, 9, Negrier.

3- Việt-Nam Thanh niên Cứu-quốc hội, Việt-Nam Thiếu-niên Tiền-phong hội, (từ 14 đến 17 tuổi) Việt-Nam Nhi-đồng Cứu-vong đội (từ 8 tuổi đến 13 tuổi).

4- Việt Nam Cứu quốc hội phố Trang-thi (nhà Sp-ri Avenue cũ)

Các những tổ chức Cứu-quốc khác, hiện đương thu được trụ-sở, khi nào tìm được, lại sẽ đăng báo sau cho đồng bào biết.

Giờ tiếp khách: 8 giờ đến 11 giờ sáng.

Thành-bộ Việt-Minh Hà-nội.

Báo Độc lập - Cơ quan tuyên truyền của Việt Nam Dân chủ Đảng. Số ra ngày 10/5/1945

Phần lớn các báo này được in từ năm 1941 đến Cách mạng Tháng Tám 1945. Đó cũng chính là khoảng thời gian Chủ tịch Hồ Chí Minh về nước chủ trì Hội nghị Trung ương lần thứ Tám, vận động nhân dân tham gia vào Mặt trận Việt Minh chuẩn bị lực lượng, đón thời cơ khởi nghĩa...

Đa số hiện vật trong sưu tập được đưa về Bảo tàng Cách mạng Việt Nam (nay là Bảo tàng Lịch sử quốc gia) ngay ở những năm đầu thành lập Bảo tàng 1958, 1959. Hiện vật được địa phương bàn giao cho Vụ Văn hóa Đại chúng vào năm

1956, sau đó được chuyển giao về Bảo tàng; hoặc có những hiện vật được tiếp nhận từ Triển lãm cải cách ruộng đất tại Hà Nội năm 1955, từ Triển lãm Khu tự Trị Việt Bắc năm 1956. Nhiều hiện vật thuộc sưu tập được tiếp nhận từ các Ty Văn hoá của các địa phương miền Bắc vào những năm 1958 - 1959. Có nhóm hiện vật được cán bộ Bảo tàng sưu tầm hoặc do các cá nhân hiến tặng cho Bảo tàng...

Sưu tập hiện vật về Cách mạng Tháng Tám năm 1945 là một trong những sưu tập quan trọng của Bảo tàng Lịch sử quốc gia. Nguồn tư liệu, hiện vật phong phú về số lượng và có ý nghĩa lịch sử cách mạng cần được bảo tồn và phát huy để phục vụ cho công tác nghiên cứu lịch sử về Cách mạng Tháng Tám năm 1945 và công tác giáo dục truyền thống lịch sử cách mạng cho nhân dân và thế hệ trẻ ngày nay.

Theo baotanglichsu.vn